

19.1.2016 Marjo Vistiaho

YHTEISTYÖN MALLINTAMINEN:

PILOTTIKOHTENA MONIPALVELUKESKUS

TEOLLISUUSPUISTON KUPEESSA

Projektisuunnitelma

SISÄLLYSLUETTELO

Yhteenveto	1
1.Hankkeen tausta ja tarve	2
1.1 Teoreettiset näkökulmat palvelutuotantoon sekä yhtymäkohdat strategioihin	2
1.2 Miksi pilottikohteeksi valitaan juuri Luoma-aho?	4
2. Kohderyhmät ja hyödynsaajat	5
3. Tavoitteet ja mittarit	6
3.1 Kehitystavoite	6
3.2 Välittömät tavoitteet	6
4. Tuotokset	8
5. Projektin toteutusstrategia	10
5.1 Uutta mallia luomassa: koulusta monipalvelukeskukseksi	10
5.2 Tasapuolisuuden tuska: Onko se teiltä pois, jos meillä on?	11
6. Työsuunnitelma	12
7. Resurssit	12
8. Budjetti	12
9. Riskit ja oletukset	13
10. Organisaatio ja johtaminen	14
11. Raportointi ja seuranta	15

Yhteenveto

Projektin tavoitteena on

- uusien palvelutuotantotapojen ja tilojen sekä yhteistyön kehittäminen ja mallintaminen paikalliseen kumppanuuteen perustuen
- luodaan uusi kustannustehokas toimintamalli lähipalveluiden tuottamiseen
- eri osapuolien rohkaiseminen yhteistyöhön ja vuoropuheluun
- maaseudun elinvoiman ja asukkaiden elämänlaadun parantaminen.

Projektissa etsitään innovatiivisella tavalla kyläkoululle uusia rooleja. Ajatuksena on, että palvelut ja niiden edellyttämät tilaratkaisut järjestetään elinkaariajattelun ja elämänkaariajattelun mukaisesti kokonaisvaltaiseen palvelutarpeeseen perustuen. Tavoitteena on löytää julkista sektoria, paikallisia yrityksiä, kyliä ja yhdistyksiä palveleva toteuttamiskelpoinen ja kustannustehokas pilottiratkaisu monipalvelukeskuksen toteuttamiseen.

Projektin pilottialueena on Luoma-ahon kylä Alajärvellä. Toimintamallia voidaan jatkossa hyödyntää muuallakin. Projekti toteutetaan kolmen osapuolen (kaupungin, yritysten ja kyläyhdistyksen = sidosryhmän), tiiviissä yhteistyössä. Projektin hallinnollisen vastuun kantaa Luoma-ahon kyläyhdistys. Projektiin palkataan kokopäiväinen projektipäällikkö ajalle 1.6.2016 ñ 31.5.2017. Sidosryhmän jäsenet osallistuvat projektin toteutukseen toimenkuvien mukaisesti. Lisäksi projektille ostetaan ulkopuolista asiantuntemusta.

Projektin tuloksena kaikilla kolmella toimijalla (kaupungilla, yrityksellä ja kyläyhdistyksellä) on selkeä suunnitelma siitä mikä on kenenkin rooli, tehtävät ja vastuut investointien osalta jatkossa. Sekä kullakin taholla on tiedossa investointien suuruus ja suunnitelmat siitä kuinka investoinnit rahoitetaan. Projektin tuloksena kaupungin, yritysten ja kylien vuoropuhelu aktivoituu sekä kylien ja kyläkoulujen välinen yhteistyö lisääntyy. Alueen asukkailla on todellinen mahdollisuus osallistua suunnitteluun. Siirrytään kohti alueperustaista, alueen omiin vahvuuksiin perustuvaa kehittämistä, joka mahdollistaa paikallisen tietotaidon hyödyntämisen.

1. Hankkeen tausta ja tarve

Alueella oli käynnissä kaksi prosessia: Luoma-ahon kyläyhdistyksen, yritysten ja koulun huoli kyläkoulun säilymisestä sekä toisaalta viranomaistahojen käynnistämät Alajärven kaupungin kouluverkon kuntokartoitukset ja kaupungin asettamat säästötavoitteet. Projekti lähti liikkeelle siitä, että jos koulutyön halutaan jatkuvan Luoma-aholla, niin koulun tilat tulevat vaatimaan melko laajaa remonttia tai mahdollista uudisrakentamista. Samalla oli tiedossa, että myös kylän yrityksillä ja kyläyhdistyksellä on toiveita ja ajatuksia uusien tilojen suhteen. Olisiko tässä mahdollisuus uudenaikaisiin palvelutuottajaratkaisuihin paikallista kumppanuutta hyödyntäen. Olisiko järkevää ja kustannustehokasta lähteä yhdessä miettimään näitä tarpeita ja tarkastella asiaa hiukan laajempaan kokonaisuutena.

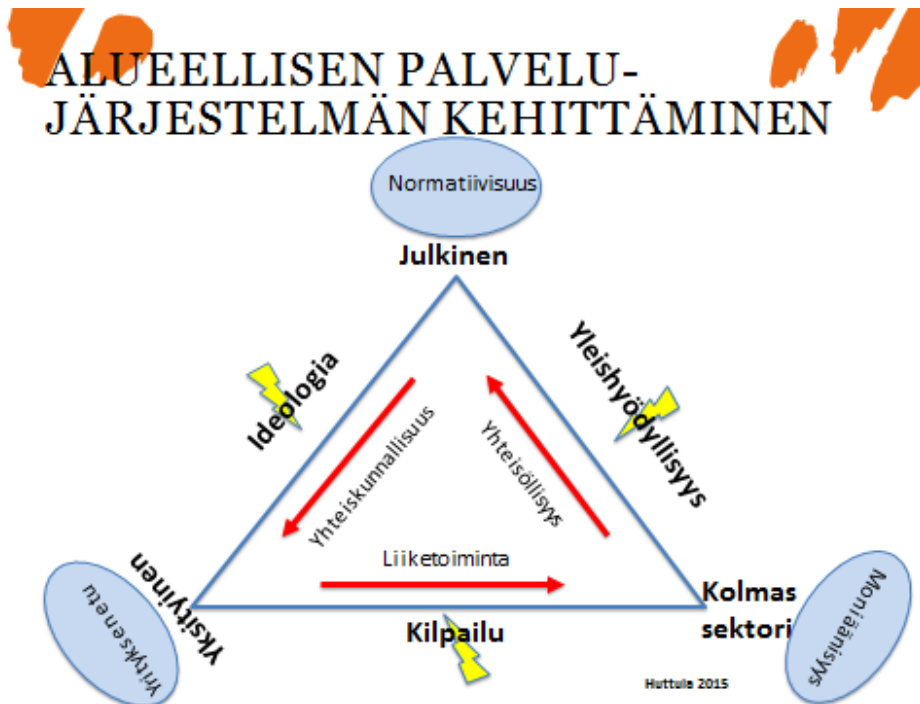
Jotta voidaan ymmärtää tämän esiselvityshankkeen tarkoituksellisuus, täytyy avata kokonaisuutta, minkä osana tämä esiselvitys on. Ennen kuin ryhdytään mittaviin investointeihin, **täytyy hyvin tarkasti miettiä tarpeet, toiveet ja mahdollisuudet.**

Perinteisessä mallissa (toimialakohtaiset hallintokunnat) palvelujen järjestäminen ja toimitilojen tilaaminen on ollut esimerkiksi opetuspalveluilla, jolloin tarve ja käyttötarkoitus määritellään vain opetuspalvelujen näkökulmasta. Tällöin jää huomiotta asiakkaan tai laajemmin kyläyhteisön kokonaisvaltainen palvelutarve. Ajatuksena tässä projektissa on, että palvelut ja niiden edellyttämät tilaratkaisut järjestetään elämäntapaajattelun mukaisesti *kokonaisvaltaiseen palvelutarpeeseen perustuen*.

1.1 Teoreettiset näkökulmat palvelutuotantoon sekä yhtymäkohdat strategioihin

Yhteiskuntatasolla keskustelua käydään kuntien roolin muuttumisesta ja aktiivisen kansalaistoiminnan merkityksestä taloudelliselle kehitykselle jatkossa (mm. sote mallin myötä).

Tapio Huttulan kaaviossa (kaavio 1) on yksi mallinnus kunnan, kansalaistoiminnan ja yritysten välisestä yhteistyöstä.

Kaavio 1: Alueellisen palvelujärjestelmän kehittäminen (Huttula 2015)

Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan edistäminen maaseudulla edellyttää julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyön vahvistamista. Kyläyhdistyksen ja muiden paikallistoimijoiden sekä koulun yhteistyö antaa lapsille ja nuorille eväät osallisuuteen, aktiiviseen kansalaisuuteen ja lähidemokratian käyttämiseen.

Alajärven kaupungin strategiassa vuosille 2013-2016 sanotaan, että kaupungin vahvuus perustuu turvalliseen ja viihtyisään elinympäristöön, *elinvoimaisiin kyliin, laadukkaisiin ja kustannustehokkaisiin kuntapalveluihin, ennakkoluulottomaan yrittäjyyteen*, monipuolisiin kaupan ja vapaa-ajan palveluihin sekä avoimeen ja innostavaan ilmapiiriin. Alajärven kaupungin missiona on järjestää kuntapalvelut edistään asukkaidensa hyvinvointia ja kestävästä kehitystä. Projektilla haetaan vastausta moniin Alajärven kaupungin strategian mukaisiin tavoitteisiin.

Paikallisen Leader-rahoittajan Aisaparin Merkki päällä -strategiassa rohkaistaan kyliä, julkista sektoria, paikallisia yrityksiä ja yhdistyksiä yhteistyöhön palveluiden järjestämisessä. Sekä kehoitetaan hakemaan uusia tapoja tuottaa palveluita kumppanuuteen perustuen ja asiakaslähtöisesti. Strategian yhtenä tavoitteena on tukea kylien välistä ja kylien ja kuntien välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä kylien, lähidemokratian ja lähipalveluiden kehittämisessä. Kylät voivat ottaa isompaa roolia paikal-

lisessa kehittämisessä ja palveluiden järjestämisessä. Projektissa haetaan vastausta mm. siihen, mitä tämä tarkoittaa käytännön tasolla ja siihen kuinka ökolomikannan yhteistyö mallinnetaan.

Hanke pohjautuu seuraaviin strategioihin:

- Luoma-ahon kyläsuunnitelma
- Mäkelä Alu Oy:n missio
- Järvi-Pohjanmaan perusturvalautakunta: Ikäihmisten palveluiden suunnitelma 2015-2020

Sekä Seinäjoen yliopistokeskuksen Tikka-hankkeen selvitys, johon myös tämä hankesuunnitelma monin osin pohjautuu.

1.2 Miksi pilottikohteeksi valitaan juuri Luoma-aho?

Luoma-ahon kylä sijaitsee Järvi-Pohjanmaalla, Alajärven kaupungissa. Luoma-aho tunnetaan sekä yritteliäisyydestään että ennakkoluulottomista ideoistaan. Yritteliäisyydestä hyvänä esimerkkinä on se, että kylässä on enemmän työpaikkoja (400) kuin asukkaita (350). Vaikka maatalouden merkitys kylissä on ylipäätään vähentynyt, niin se ei välttämättä merkitse kylien kuolemaa ja muuttumista nukkumislähiöiksi. Muutoksiin sopeudutaan ja ne voidaan kääntää vahvuudeksi ja voitoksi. Tästä Luoma-aho on hyvä esimerkki.

Muutos kylällä on ollut nopea. Vielä muutama vuosikymmen sitten Luoma-aho oli perinteinen maatalousvaltainen kylä, mutta nyt kylän pellot viljellään muutaman isännän toimesta ja tuotantoeläimiä on kylässä enää vain yhdessä taloudessa. Luoma-ahon alumiinikeskittymä lähti liikkeelle juuriltaan vuoteen 1937 ulottuvasta Mäkelä Alusta. Muutamassa vuosikymmenessä kylään on muodostunut teollisuuspuisto, jossa on yli 30 erilaista yritystä. Luoma-ahon teollisuuspuiston yritystoiminta keskittyy muun muassa alumiini- ja ohutlevyteollisuuteen sekä rakennusosalalle. Luoma-ahon teollisuuspuiston vahva alumiinikeskittymä on myös valtakunnallisesti merkittävä.

Kasvavassa kyläkoulussa on 37 oppilasta ja remontoitussa päiväkodissa hoitopaikkoja on 21. Kasvava kyläkoulu pienessä kylässä on tänä päivänä harvinaisuus, mutta vielä harvinaisempi on se mallei, jolla koulua ylläpidetään. Kun kyläkoulu uhattiin lakkauttaa noin kahdeksan vuotta sitten, Luoma-aholla ei lamaannuttu, vaan ryhdyttiin toimeen. Nyt kyläkoulua pyöritetään osin kyläläisten voimin. Alajärven kaupunki järjestää opetuksen, mutta kyläyhdistys ja muutamat kylän yritykset huolehtivat koulun tiloista ja niiden ylläpidosta palvelutuottajasopimuksen mukaisesti.

Lisäksi kylältä löytyy erikoispalveluita muun muassa kone-, metalli-, rakennus- ja kauneudenhoitoalalta sekä oma kyläkauppa-leipomo. Luoma-aholla on harrastuksia kaiken ikäisille sekä luontoa ja virkistystä. Kylän vieressä sijaitsee mm. Lakeaharjun hiihto- ja laskettelukeskus sekä Sport Center Lakiksen talvilajien harjoittelu- ja kilpailukeskus, joka on keskittynyt erityisesti ampumahiihtoon.

Alajärven kaupungin kaavoittamat tontit Luoma-ahon Mikipuron asuntoalueella tulivat myyntiin vuonna 2007 ja alue täyttyi yhdessä hujauksessa iloisista lapsista vanhempineen. Nyt kaupunki on kaavoittanut Mikipurolle lisää 17 tonttia, jotta lapsilauma voisi kasvaa. Lisäksi kylältä löytyy yksityistä tonttitarjontaa ja vuokra-asuntoja (rivi- ja paritaloja sekä omakotitaloja). Luoma-aholla on mahdollisuus asua luonnonläheisesti ja välttää työpaikkojen ja palvelujen läheisyydessä on houkuttanut useita lapsiperheitä muuttamaan Luoma-aholle.

Luoma-aholla on potentiaalia ja mahdollisuuksia kasvaa. Kaupungin, kylän yritysten ja kyläyhdistyksen yhteistyöllä on pitkäaikainen perusta ja vuosien myötä on syntynyt luottamus osapuolten välille. Kylän yrityksillä on vahva ja aito halu olla mukana kehittämisessä. Luoma-aholla on hyvät edellytykset monipalvelukeskukselle, tämä tuli esille myös Seinäjoen yliopistokeskuksen asiaan liittyvässä selvityksessä.

2. Kohderyhmät ja hyödynsaajat

Projektin pilotin kohderyhmänä ovat Luoma-ahon kylän asukkaat vauvasta vaariin, kylän yritykset ja niiden työntekijät sekä kylässä toimivat yhdistykset. Muina hyödynsaajina voidaan pitää lähialueen asukkaita, naapurikyliä (myös naapurikuntien puolelta), lähialueella toimivia yhdistyksiä ja järjestöjä. Merkittävä hyödynsaaja on myös Alajärven kaupunki. SoTe-uudistus tuo todennäköisesti merkittävän muutoksen kunnan palvelutuotantotehtävään ja siihen mikä tulee olemaan kunnan rooli jatkossa. Hankkeessa haetaan yhdenlaista vastausta myös tähän kysymykseen. Monipalvelukeskus antaa mahdollisuudenvarautua rakennemuutoksen jälkeiseen aikaan ja tarjoaa uudenlaisen ratkaisun laadukkaisiin ja kustannustehokkaisiin kuntapalveluihin.

Monipalvelukeskuksen palveluita voivat hyödyntää myös potentiaaliset uudet kumppanit kuten esim. valmisteilla oleva Sport Laki Center -ampumahiihtokeskus (terveys- ja hyvinvointipalvelut, majoitus- ja ruokailupalvelut, doping-testaus, liikuntatilat). Hyödynsaajana on myös Leader-

rahoittaja Aisapari ry. Projekti palvelee monella tapaa heidän Merkki päällä -strategian tavoitteita. Hyödynsaajien joukko kasvaa, jos projektissa kehitettyä toimintamallia voidaan jatkossa hyödyntää muualla ja muissa tapauksissa.

3. Tavoitteet ja mittarit

Projektilla haetaan uusia tapoja tuottaa palveluita ja uudenlaisia tilaisuuksia kumppanuuteen perustuen ja asiakaslähtöisesti. Projektilla etsitään toimintamallia, jolla rohkaistaan julkista sektoria, paikallisia yrityksiä, kyliä ja yhdistyksiä yhteistyöhön ja tuetaan vuoropuhelua palveluiden järjestämisessä. Ajatuksena on taata monipuoliset ja laadukkaat lähipalvelut. Lähtökohtana on palveluiden ja tilojen muuntuvuus tarpeiden mukaisesti.

3.1 Kehitystavoite

Kehitystavoitteena on rakentaa monipalvelukeskus Luoma-aholle teollisuuden kupeeseen, siten että se palvelisi sekä kaupungin, alueen yritysten että kyläyhdistyksen ja sitä kautta koko kylän tarpeita. Ja siten, että palveluita on mahdollista muuttaa ja laajentaa tilanteen ja tarpeiden mukaan. Tilojen suunnittelussa huomioidaan elinkaari- ja elämänkaariajattelu. Tämä projekti on kehitystavoitteen ja prosessin alullepanija. Kehitysmittarina voidaan pitää sitä, että toteutuuko monipalvelukeskus sellaisenaan, osittain tai ei ollenkaan.

3.2 Välittömät tavoitteet

Alla olevassa kuviossa on kuvattu projektin eri osapuolten tavoitteita.

Kaupungin tavoitteena on rohkea yhteistyö kunnan eri sektoreiden kautta osana kaupungin monimuotoisuutta. Kaupunki voi näin varautua tulevaisuuden muuttuviin tarpeisiin tilojen ja käyttötarpeen muunneltavuuden kautta. SOTE-ratkaisun kannalta aihe on myös erittäin ajankohtainen. Monipalvelukeskus antaa mahdollisuuden varautua rakennemuutoksen jälkeiseen aikaan ja tarjoaa uudenlaisen ratkaisun laadukkaisiin ja kustannustehokkaisiin kuntapalveluihin.

Monipalvelukeskus ei tuota kunnalle lisätuloja, mutta se on tapa tuottaa palvelut pienimmin kustannuksin, kun samat kiinteät kustannukset jaetaan monien eri palvelujen tuottamiseen. Palvelukeskus voisi toimia myös esim. koulutus- ja majoituskeskuksena sekä juhla- ja kokoustilana iltaisin, viikonloppuisin ja koulujen loma-aikoina. Alajärven kaupungin vahvuus perustuu strategian mukaisesti mm. elinvoimaisiin kyliin ja siihen tämä malli tuo yhden vaihtoehdon.

Kylän tavoitteena on saada aikaa kylän keskelle laajasti kylää ja sen lähialueita palveleva kokonaisuus. Jossa esim. jakelukeittiöstä ruokaa saisivat myös lähialueen ikääntyvät ja miksei myös yritysten työntekijät. Myös esim. kotipalvelun henkilöstö voisi hyödyntää tiloja. Kylätalo palvelisi lähipalveluilla kyläläisiä ja muita lähialueen asukkaita vauvasta vaariin. Kylän nykyinen kokoontumis-

tila, nuorisoseura, on melko huonossa kunnossa. Kylä tarvitsee ajanmukaisen kokoontumistilan, kun vanha käytännössä hajoaa käsiin ja tulisi vaatimaan lähiaikoina mittavaa remonttia.

Yritysten näkökulmasta tavoitteena on mahdollistaa yritysten yhteinen työterveyshuolto lähipalveluna, työpaikan läheisyydessä. Tämä lisää joustavuutta ja tuo työajan säästöjä. Painopisteenä on ennaltaehkäisevän työkyvyn tukeminen. Laadukkaat, kokonaisvaltaiseen palvelutarpeeseen perustuvat lähipalvelut monipuolistavat yritysten kilpailukykyä ja työllistämisaikutuksia. Erilaiset lähipalvelut mahdollistavat yritysten työntekijöiden laaja-alaisen palvelun (päiväkotit, terveyspalvelut, liikunta- ja hyvinvointipalvelut, kerhotoimisto, perheystävällinen hyvinvointikeskus jne.). Ne myös helpottavat työn, vapaa-ajan, perheen ja muun elämän yhteensovittamista. Hyvinvointikeskus voisi toimia mm. Sport Center Lakiksen kilpailujen/leirien ym. palvelukeskuksena.

Yhteiskunnallisen tavoitteena voidaan pitää sitä, että tämän tyyppisillä ratkaisuilla lisätään maaseudun ja alueen vetovoimaisuutta, elinvoimaa ja elämänlaatua elinkaari- ja elämäntapaajattelun mukaisesti.

Tulosmittareina voidaan pitää mm. lähipalveluiden kustannustehokkuutta (laskelmat), innovatiivisuutta, sopivuutta ja muunneltavuutta. Sekä uuden toimintamallin vaikutusta imagoon, julkisuuteen ja alueen houkuttelevuuteen. Tulostittarina voi olla myös lähipalveluiden tuomat säästöt yrityksille.

Projektin keskeisimpänä tavoitteena on etsiä kaikkia kolmea osapuolta palveleva toteuttamiskelpoinen pilottiratkaisu monipalvelukeskuksen toteuttamiseen Luoma-aholla. Tavoitteena on mallintaa yhteistyötä sekä tapaa jakaa vastuuta. Toimintamallia tullaan pilotoimaan yhdessä kohteessa. Mallia voidaan sitten jatkossa hyödyntää muuallakin.

4. Tuotokset

Projektin tuloksena syntyy konkreettinen toimintamalli siitä kuinka edetään kohti varsinaista kehitystavoitetta sekä osapuolien selvä roolijako. Projektin päätyttyä kaikilla kolmella toimijalla (kaupungilla, yrityksellä ja kyläyhdistyksellä) on selkeä suunnitelma siitä mikä on kenenkin rooli, tehtävät ja vastuut investointien osalta. Sekä kullakin taholla on tiedossa investointien suuruus ja suunnitelmat siitä kuinka investoinnit rahoitetaan.

Eri organisoitumismuodot mahdollistavat laaja-alaisen toiminnan ja eri rahoituskanavien ja hankintaosaamisen yhdistämisen ja hyödyntämisen. Projektin aikana selvitetään sitä, miten yhdistetään rahoitusvirrat järkevällä tavalla. Haasteena on rahoitusmallien taipumattomuus. Projektin tuotoksena syntyy selvä käsitys siitä kuinka elinkaari- ja elämänkaarimallia voidaan parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntää tässä pilottitapauksessa.

Projektin tuotoksena myös kylien ja kyläkoulujen välinen yhteistyö lisääntyy sekä alueen asukkailla on todellinen mahdollisuus osallistua suunnitteluun. Siirrytään kohti alueperustaista, alueen omiin vahvuuksiin perustuvaa kehittämistä, joka mahdollistaa paikallisen tietotaidon hyödyntämisen Huttulan kaavion mukaisesti. Projektin tuloksena myös kunnan, yritysten ja kylien vuoropuhelu aktivoituu. Tuotoksena on uudenlaisen lisäarvon löytäminen ja positiivisen julkisuuden saaminen.

Helposti painotetaan pelkästään toiminnan realiteetteja: taloudellinen tilanne, muut suuret investoinnit, todellinen tarveharkinta. Mutta pelkkä säästäminen ei riitä, varsinkin julkisella puolella tarvitaan uutta ajattelua, joka kiteytyy hyvin seuraavaan lauseeseen: *“Täytyy ajatella kuin yrittäjät: ei etsitä säästöjä, vaan etsitään tuloja.”*

Tavoitteiden toteuttamiseksi vaaditaan mm. seuraavia toimenpiteitä:

- Selvitetään kuinka elin- ja elämänkaarimallia voidaan hyödyntää ja soveltaa tässä pilottikohteessa; mitä etuja saadaan tätä kautta. Järjestetään seminaareja ja tutustumiskäyntejä
- Pidetään seminaari ja ideariihiä kylien ja kyläkoulujen kehittämisestä
- Kyselytutkimus (kyläläisille, kaupungin viranhaltijoille, kylän yritysten työntekijöille) siitä mitä palveluita tarvitaan ja toivotaan monipalvelukeskukseen. Millaisia uusia palveluita voitaisiin kehittää ja ideoida (mahdollisuuksien kartoittaminen). Esimerkiksi uudenlaisen innovaatioympäristön kehittäminen, yrittäjäkasvatuksen vahvistaminen konkreettisin toimenpitein, lähiliikuntapaikkojen kehittäminen, luokkaretkikohteen kehittäminen.
- Selvitetään mikä on kunnan ja kylän strategioiden yhteys: kouluverkkosuunnittelu on osa palveluverkkoa, kouluverkkoa ja elinkeinokehittämistä. Sekä mikä on kunnan palvelustrategian ja monipalvelukeskuksen yhteys.
- Kuka johtaa koko prosessia, mitä on kenenkään vastuulla. Tavoitteena luottamus ja aito kumppanuus.
- Yhteistyön mallintaminen siten, että kaikki tietävät roolinsa myös investointien aikana. Mitä tulee vaatimaan eri osapuolilta (roolit, vastuut, tehtävät)

- Tilojen ja investointien kustannusten ja rahoituksen miettiminen mahdollisimman järkevällä tavalla eri vaihtoehtoja selvittäen. Monipalvelukeskusten kustannuksista verrattuna tavalliseen palvelutuotannon malliin on toistaiseksi olemassa vain käytännön ratkaisuissa syntyntä tietoa. Olisi hyvä valita pari konkreettista tapausta ja käydä läpi niiden todelliset kustannukset ja vertailla tilannetta siihen, että samat palvelut tuotetaan jollain muualla tavalla. Olisiko mahdollista tuottaa esim. oppilastyönä, harjoitustyönä tai opinnäytteenä.

5. Projektin toteutusstrategia

Hankkeen toteutusaika 1.6.2016-31.5.2017

5.1 Uutta mallia luomassa: koulusta monipalvelukeskukseksi

Uusien toimintojen aloittaminen vaatii periaatteellisia keskusteluja ja eri näkökulmien yhteensovittamista. Uudet roolit aiheuttavat epätietoisuutta: kuinka käy kunnan asukkaiden tasapuolisuuden? Entä kuinka taataan yritysten tasapuolinen kohtelu? Uudet ideat eivät avaudu kaikille virka- ja luottamushenkilöille, koska niitä ei voida perustella perinteisesti sivistystoimen hallinnon alaan kuuluvaksi. Poliittisissa keskusteluissa olisi osattava erottaa mielipiteet (ja tunteet) ja faktat toisistaan. Keskusteluyhteyksien pitää olla toimivat ja niiden pitäisi laajentua koskemaan koko yhteisöä.

Uudenlaista konseptia rakennettaessa sen legitimointiin ja toimijoiden sitouttamiseen on nähtävä vaivaa. Kyseessä on myös uusi toimintatapa kaupungin eri sektoreiden, asukkaiden ja muiden toimijoiden näkökulmasta: Uudenlainan toimintatapa haastaa sektoriajattelun, sillä kokonaisuutta on vaikea nähdä yhden sektorin sisältä.

Legitimaatio uudelle rakennukselle luodaan kunnan strategian jalkauttamisella maaseutualueelle sekä korostamalla, että kyseessä on ennaltaehkäisevä hyvinvointityö, johon osallistuvat kaupungin eri sektorit yhteistyössä ja että hanke on pilotti, jossa etsitään innovatiivisella tavalla koululle uusia rooleja.

Voidaan myös ajatella, että monipalvelukeskusajattelu johtaa koulujen erilaistumiseen, joka on linjassa paikkaperustaisen kehittämisotteen kanssa. Koulun erikoistumisessa alueen yritykset voivat olla suuri voimavara. Koulun muuttaminen kylän olohuoneeksi haastaa sekä koulun että yhteisön

käsityksen perinteisestä koulusta. Jos korostetaan monipalvelukeskusta koulurakennuksen sijaan, käsittää se huomattavasti laajemman asiakaspinnan kuin koulu tai oppilaaksiottoalue. On hyvä selvittää myös mitä osaamista ja annettavaa naapurikylillä tai naapurikoululla voisi olla.

Koulun kannalta monipalvelukeskus mahdollistaa mm. ikäpolvien sekoittumisen luontevasti (esimerkkinä yhteisruokailut, ikääntyvät apuna toiminnassa tai ikääntyvät opiskelemassa englantia kolmannen luokan kanssa). Tämä vaatii koululta uudenlaista toimintakulttuuria ja tähän koulujen uudistuvat opetussuunnitelmat voidaan nähdä yhtenä mahdollisuutena. Ajatuksen on myös yhteiset henkilöstötilat vieressä olevan päiväkodin kanssa. Mitä kaikkea muuta yhteistyö voisi olla päiväkodin kanssa. Kouluun tulee mahdollisesti myös uusia käyttäjäryhmiä, esim. vapaa-ajan asukkaat ovat paikalla silloin, kun koulu ei ole toiminnassa tai Sport Lakis Centerin toiminta.

Mukana erilaisia mahdollisuuksia selvittämässä voi olla sosiaali- ja terveystoimi, sivistystoimi, työllisydenhoito, tekninen toimi, yritykset ja yhdistykset.

5.2 Tasapuolisuuden tuska: Onko se teiltä pois, jos meillä on?

Vaatus kaikkien alueiden tasapuolisesta kehittämisestä on ristiriidassa paikkaperustaisen kehittämisen kanssa. Paikallisessa kehittämisessä tulee sietää erilaisuutta eikä kyliä voi aina kehittää tasapuolisesti. Sen ei saa antaa olla este kehittymään kykenevälle kylälle. Kaavoituksella on jo alustavasti luotu suuntaviivat kunnan eri alueiden kehittymismahdollisuuksille.

Voidaan myös perustellusti kysyä miksei kunnan keskusta-alueella olevan koulun monipuolistaminen vaadi samalla tavalla ympäröivän alueen aktiivisuutta. Toisaalta koska maaseudullakin asuvat maksavat veroja kuntaan, on alueitakin kehitettävä tasapuolisesti.

6. Työsuunnitelma

Laaditaan erillinen taulukko, jossa on projektin työsuunnitelma melko yleisellä tasolla, jotta projektin toteutusaikaiseen suunnitteluun jää riittävästi joustavuutta. Taulukoon kuvataan karkeasti projektin toimenpiteet, aikataulutus ja käytettävä aika. Yksityiskohtainen työsuunnitelma laaditaan hankkeen alkaessa.

7. Resurssit

Projekti vaatii projektipäällikön palkkaamista ajalle 1.6.2016-31.5.2017. Luoma-ahon kyläyhdistyksen puheenjohtaja toimii hankkeen johtajana ja projektipäällikön esimiehenä.

Projektin sidosryhmän muodostavat kaupungin edustajat sekä yritysten ja kyläyhdistyksen edustajat. Sidosryhmän jäsenet osallistuvat projektin toteutukseen toimenkuvien mukaisesti. Sidosryhmän jäsenet kuuluvat projektiryhmän. Projektille hankitaan sisällön vaatimaa asiantuntijuutta ulkopuolelta (mm. ostopalveluna).

8. Budjetti

Projektin budjetti pitää sisällään palkkakuluja, ostopalveluita, talkootyötä sekä välillisiä kuluja (flat rate). Projektin kustannusarvio on kuvattuna seuraavassa taulukossa.

Kustannukset	Kustannusarvio
Palkkakulut - projektipäällikön palkat sivukuluineen 3 200 ü/kk x 12 kk = 38 400 ü + sivukulut 11 600 - muiden toteutukseen osallistuvien palkat sivukuluineen 7 500	50 000 ü 7 500 ü
Ostopalvelut ja palkkiot - asiantuntijapalvelut - seminaarit - opintomatkat	15 700 ü
Vastikkeeton työ (talkootyö) - 200 tuntia x 15 ü/tunti	3 000 ü
Välilliset kustannukset Flat rate 24 %: matkakulut, vuokrat, puhelin- ja tietoliikennekulut, kokouskulut sekä muuta projektin toteuttamiseen liittyvät kulu t	13 800 ü
Yhteensä	90 000 ü

Rahoitus hankkeelle tulee Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta, Leader-rahoituksena. Rahoitus hankkeelle on 90 % hyväksytyistä kustannuksista. Projektin rahoitussuunnitelma on kuvattua seuraavassa taulukossa.

Rahoitus	Rahoitussuunnitelma
Leader rahoitus (tukiprosentti 90 %) 81 000 ü	81 000 ü
Yksityinen rahoitus	
- josta talkootyön osuus 3 000 ü	9 000 ü
- suoraa rahaa 6 000 ü	
Yhteensä	90 000 ü

9. Riskit ja oletukset

Projektin toteutukseen liittyviä riskejä on kuvattu alla olevassa riskianalyysitaulukossa. Lisäksi taulukossa on kerrottu riskien mahdolliset seuraukset ja se mitä toimenpiteitä voidaan tehdä riskien minimoimiseksi.

Hankesuunnitelma pohjautuu monilta osin Seinäjoen yliopistokeskuksen Tikka-hankkeen tekemään selvitykseen ja analyysiin.

Riskin kuvaus	Seuraus	Toimenpide
Osapuolten roolien täsmentymättömyys /sitoutumisen puute	Projektin toteutus hankalaa, jos ei keskitytä samaan asiaan.	Riittävästi projektikokouksia, yhteisiä keskusteluja asiasta. Ymmärretään keskustelun ja valmistelun tärkeys.
Kuntakentän muutokset	Jos suuria muutoksia on tulossa, viranhaltijoiden aika menee tähän.	Tähän asiaan on vähän mahdollisuuksia vaikuttaa.
Päättäjien (sekä viranhaltijoiden että luottamushenkilöiden) epävarmuuden sietämättömyys	Ajatellaan asia kovin lyhytnäköisesti (6-7 kuuden vuoden jaksoissa). Kehittyminen vaatii pidemmän aikavälin suunnittelua, kykyä visioida ja nähdä tulevaa.	Tuodaan riittävästi esille se, että tämä mahdollistaa uuden toimintatavan kunnassa ja tarjoaa mahdollisuuksia hallita kustannuksia. Projektin vaikutusten ja tulosten kuvaaminen pidemmällä aikavälillä, ei vain välittömien vaikutusten kuvaaminen.
Kateus, epätasa-arvon kokemus	Ei ymmärretä tai hyväksytä paikkaperustaista kehittämistä. Paikkaperustaisessa kehittämisessä tulee sietää erilaisuutta ja että kyllä ei aina voi kehittää tasapuolisesti.	Siirretään painopiste puolustamisesta kehittämiseen. Ajatuksena kääntää poliittinen keskustelu koulun lakkauttamisesta sen toiminnan kehittämisen.
Poliittinen päätöksentekoa arvaamatonta	Suunnitelmat voivat yhtäkkiä saada yllättävän käänteen.	
Rahoituksen muutokset	Suunnitelmia saatetaan joutua muuttamaan kesken kaiken.	Selvitellään riittävästi erilaisia rahoituksen mahdollisuuksia.

Liian pieni ôkeskustelurinkiô, suunnitteluryhmä	Keskustelemassa helposti vain ne, joita asia koskettaa suoraan. Osa taanko ajatella tarpeeksi laaja-alaisesti ja keskustella oikeista asioista.	Pidetään mieli avoimena uusille ehdotuksille, ollaan uteliaita, tiedotetaan asioista avoimesti.
Mallia ei voida hyödyntää muualla	Mallinnuksen hyödyt jäävät vain yhteen kohteeseen.	Tarkastellaan asiaa myös riittävän laajasti ja monipuolisesti.
Projektipäällikön palkkaaminen epäonnistuu	Otetaan takapakkia toteutuksessa, ei välttämättä päästä kaikkiin tuloksiin.	Kiinnitetään valintaan riittävästi huomiota, valitaan sitoutunut ja asiantunteva henkilö projektipäälliköksi. Projektipäälliköltä vaaditaan ôhelikopterinäkökulmaaô, ymmärrystä nähdä kokonaisuuksia.
Henkilöstö vaihtuu kesken projektin.	Hidastaa ja hankaloittaa projektin toteutusta.	Riittävä dokumentointi.

Projekti on sisällöltään laaja-alainen ja monitahoinen ja sisältää useita kohtuullisen merkittäviä riskejä. Merkittävimmät riskit liittyvät siihen, että asiaa ei ymmärretä riittävän laajasti. Kehittäminen nähdään helposti vain kouluverkkoon liittyvänä asiana, vaikka kyse on vaikutuksiltaan paljon isommasta asiasta. Loppujen lopuksi on kyse siitä kuinka kunnat jatkossa tuottavat palvelut, mitkä kunnat pystyvät uusiutumaan ja säilyttämään paikkansa jatkossa.

Toisaalta projekti tarjoaa mahdollisuuden isoon ja innovatiiviseen ratkaisuun. Projektin avulla on mahdollista selvittää sellaista ratkaisua, johon kannattaa riskeistä huolimatta tarttua. Tarvitaan vain hiukan uskallusta sekä kyläläisiltä että päättäjiltä.

10. Organisaatio ja johtaminen

Projekti toteutetaan kolmen osapuolen tiiviissä yhteistyössä. Tämä on ehdoton edellytys projektin onnistumisen kannalta. Projektin osapuolet (sidosryhmä) ovat keskenään sopineet, että hallinnollisen vastuun projektista kantaa Luoma-ahon kyläyhdistys. Sidosryhmien edustajista kootut projekti-ryhmä ja ohjausryhmät kantavat hankkeesta toiminnallisen vastuun koko hankkeen ajan.

Projektiin nimetään *kokopäiväinen projektipäällikkö*, jonka tehtäviin kuuluu

- hankkeen koordinointi
- vastata hankkeen eri vaiheiden toteuttamisesta
- vastata yhteistyöverkoston koordinoinnista
- vastata hankkeen tiedottamisesta yhdessä muiden toimijoiden kanssa sovitulla tavalla

- hankkeen pilotointiin ja toimintamallin suunnitteluun liittyvät mahdolliset erikseen määriteltävät tehtävät.

Projektiryhmään kuuluu riittävä edustus kaikista kolmesta tahosta sekä sen lisäksi eri asiantuntijoita tarpeen mukaan. Projektiryhmä kokoontuu riittävän usein, vähintään kuitenkin kerran kuukaudessa. Projektiryhmä edustaa sidosryhmää. Hankkeelle nimitetään myös laajempi ohjausryhmä osallistujien edustajista. (mukaan liitetään ohjausryhmän kokoonpano nimeämisen jälkeen).

11. Raportointi ja seuranta

Projektipäällikkö seuraa ja vastaa hankkeen käytännön etenemisestä. Hankkeen tavoitteita, taloutta ja toimenpiteitä sekä yleistä vaikuttavuutta arvioidaan ja seurataan säännöllisesti sekä ohjausryhmän että projektiryhmän kokouksissa.

Projektin raportoinnissa noudatetaan rahoittajan ohjeistusta. Raportointi ja dokumentointi on jatkuvaa, projektin yhteydessä kirjataan ylös toteutumisen eteneminen, onnistumiset, epäonnistumiset ja jatkoajatukset.

Hankkeen alussa laaditaan tiedotussuunnitelma. Projektissa noudatetaan avointa tiedottamista ja viestintää. Tärkeää on pitää huolta sekä sisäisestä että ulkoisesta viestinnästä. Varsinkin tässä projektissa, jossa on monta eri osapuolta, sisäisen viestinnän merkitys korostuu, kaikkien tulee tietää missä mennään.

Hankkeen loppuraportin tulee olla valmis 30.6.2017 mennessä ja siinä kuvataan, miten toimintaa jatketaan hankkeen jälkeen.